

Utvecklingsstrategi för Växtlust Värmland

2007-2013

Plan för en levande landsbygd,
föryngrad befolkning och
goda förutsättningar för företagande

i

Arvika, Eda, Hagfors, Sunne, Säffle och Torsby
kommuner

Godkänd 3 mars 2008

Växtlust Värmland

Innehållsförteckning	Sida
Summering	
Bakgrund	1
Sverige	1
Värmland	1
Leader-området i västra och norra Värmland	1
Fakta om Växtlust Värmland och dess sex ingående kommuner	2
Växtlust Värmlands kännetecken och särart	2
Lantbruksföretagen inom Växtlust Värmland	5
Förankringsprocessen	5
SWOT-analys augusti 2007	6
Beskrivning	6
Gällande analys	7
LAG – kandidater	8
Ideella föreningen Leader Växtlust Värmland	8
Vision för Leader Växtlust Värmland	8
Organisation	9
Treparterskapet	9
Arbetsuppgifter	9
Ansvarsfördelning	10
Leader – områdets kontor	11
Styrelsens ersättning	11
Interimsstyrelsen	11
Offentlig sektor	12
Privat sektor (företag)	13
Ideell sektor (föreningsliv)	13
Landsbygdsprogrammets huvudmål	14
Växtlust Värmlands temaområden	14
Urvalsprocess	14
Valda temaområden	15
Jämförelse mellan Leader - områdets SWOT - analys och valda teman	16
Ungdomar inom Leader – området	17
Huvudmålen och valda temaområden	18
Samarbete med andra LAG nationellt och internationellt	18
Programmets horisontella prioriteringar	19
Urvalskriterier för projektansökningar	19
Mål och indikatorer för resultatmätning	20
Samstämmighet med områdets gällande styrdokument	20
Avgränsning mot andra EU – program	21
Marknadsföring	21
Budget för Leader Växtlust Värmland	21
Med landsbygden i fokus	22
Interimsstyrelsens underskrifter	22

Bilagor:

Bilaga 1 Ersättarförteckning

Bilaga 2 Jämförelse mellan huvudmål och valda temaområden

Bilaga 3 Mål och indikatorer för resultatmätning

Bilaga 4 Budgetunderlag

Bilaga 5 Budget för 2007-2013

Summering

EUs Leaderprogram har funnit sedan 1991 som ett s k gemenskapsinitiativ och har varit en arena för att testa ett nytt arbets sätt och innovativa idéer. Leader är också en idé om ett gemensamt ansvar för lokalsamhället, där samarbete mellan samhällets sektorer är den bästa grunden för en långsiktigt hållbar utveckling. Sedan 1996 har Leader - metoden (samarbete mellan offentlig, privat och ideell sektor) funnits i Sverige. Inom det nya Landsbygdsprogrammet 2007-2013 ska nu arbetssättet användas bredare som en genomförandemetod för samtliga åtgärder.

Denna utvecklingsstrategi omfattar sex kommuner i västra och norra Värmland - Arvika, Eda, Hagfors, Sunne, Säffle och Torsby. Området har fått benämningen ”**Växtlust Värmland**”. I Växtlust Värmlands Leader - område bor totalt drygt 90 000 invånare. Leader - området omfattar hela den geografiska ytan och hela befolkningen i de sex kommunerna. I strategin visas flera faktatabeller för att åskådliggöra befolkning, sysselsättning, yrken och arbetsplatser i området. En beskrivning av områdets lantbruksföretag ges. Förankringsprocessen redovisas och den framtagna SWOT - analysen för området presenteras. Den ideella förening Leader Växtlust Värmland med ett öppet medlemskap bildas av de tre sektorerna och en intresserad allmänhet. Inom EU kallas den förening som styr ett Leader – område för LAG (förkortning av engelskans Local Action Group dvs den lokala aktionsgruppen). De lokala partnerskapen i de sex kommunerna har nominerat kandidater till föreningens interimsstyrelse från varje sektor. Arbetet med utvecklingsstrategin har utförts av de 18 LAG - kandidaterna i samarbete med en inlånad skrivare från LRF Värmland. Visionen för området lyder:

”Med gemensamma krafter formar vi tillsammans levande bygder med ekonomisk och ekologisk bärkraft. Den energi vi genererar ur idérikedom, den odlade jorden och ett vidgat näringsliv skapar **Lust** och välbefinnande hos boende i alla åldrar. Vår värdegrund och vårt förhållningssätt blir framgångsfaktorer och vi **Växer** tillsammans”

Interimsstyrelsen och dess organisation presenteras liksom de huvudmål som Landsbygdsprogrammet innehåller. **Fem temaområden** har valts för arbetet med landsbygdens utveckling i området:

- **Landsbygdens företag och aktörer**
- **Natur och Kultur**
- **Landsbygdsservice**
- **Ung på landsbygden**
- **Brobyggande**

Urvalskriterier för projekt liksom hur föreningen (LAG) önskar nå ut till ungdomar inom området beskrivs också. Samarbete över administrativa gränser och i nya konstellationer uppmuntras.

UTVECKLINGSSTRATEGI FÖR LEADER – OMRÅDET I VÄSTRA OCH NORRA VÄRMLAND

”VÄXTLUST VÄRMLAND”

Bakgrund

Sverige

EUs Leaderprogram har funnit sedan 1991 som ett s k gemenskapsinitiativ och har varit en arena för att testa ett nytt arbetssätt och innovativa idéer. Leader är också en idé om ett gemensamt ansvar för lokalsamhället, där samarbete mellan samhällets sektorer är den bästa grunden för en långsiktigt hållbar utveckling. Sverige blev medlemsland i EU 1995. Sedan 1996 har Leader - metoden funnits i Sverige, först som Leader II och senare som Leader+. Inom det nya Landsbygdsprogrammet 2007-2013 ska nu arbetssättet, Leader - metoden, användas bredare som en genomförandemetod för samtliga åtgärder. I Sverige har Leader tidigare varit begränsat till ett fåtal geografiska områden. Nu ska arbetsmetodiken med det beslutande trepartnerskapet (mellan offentliga, privata och ideella sektorn) bli möjlig att använda i hela Sverige. Ambitionen är att 75 % av Sveriges landsbygdsbefolkning ska täckas av Leader - områden.

Värmland

Under Sveriges första period inom den europeiska gemenskapen (åren 1995-1999) fanns ett Leader – område, som omfattade kommunerna Arvika, Eda, Sunne, Säffle och Årjäng, verksamt med gemensamt kontor i Sunne. Leader+ - perioden 2000-2006 gav tyvärr inte Värmland möjlighet att forma något Leader - område och fortsätta på den inslagna vägen. Det har dock i tre omgångar under tiden 2004-2007 pågått ett mobiliseringsprojekt inom mål 2 benämnt Hela Värmland/Dal växer. Projektets syfte har varit att stötta landsbygdsbefolkningen att starta utvecklingsprocesser i sina bygder och lyfta fram goda idéer för utveckling av landsbygden. I Torsby, som under samma period tillhörde Mål 1, har en rad EU-projekt med landsbygdsanknytning genomförts och mindre summor, s k Global Grants, har fördelats till goda idéer. I flera bygder i västra och norra Värmland har därför utvecklingsarbetet trots allt hållits igång. Hela Värmland/Dal Växer har varit ett samarbete mellan Hushållningssällskapet, LRF, Länsbygderådet, Bygdegårdsföreningarna, Värmlandskooperativet och Företagarna (FR) och avslutades i november 2007.

Leader - området i västra och norra Värmland

Arbetet med Leader - metoden i Värmland tog ny fart inför starten av Landsbygdsprogrammet 2007-2013. Flera Leader - områden har bildats i länet och dess gränstrakter. För det område som denna utvecklingsstrategi omfattar togs initiativet av kommunledningarna i de sju västra och nordliga kommuner i Värmland. Sex av kommunerna (Arvika, Eda, Hagfors, Sunne, Säffle och Torsby) beslutade att fortsätta ställa sitt område till förfogande för bildande av ett Leader - område. Den sjunde kommunen, Årjäng, sökte samverka med ett annat Leader - område nämligen Dalsland. Årjäng tillhör därför inte till någon del detta Leader - område, trots sin lokalisering i västra Värmland. Leader - området i västra och norra Värmland har fått benämningen ”**Växtlust Värmland**” och kommer i denna skrift härnäst att kallas så.

Fakta om Växtlust Värmland och dess sex ingående kommuner

Ett Leader - område ska omfatta minst 10 000 och högst 100 000 invånare. I Växtlust Värmlands Leader - område bor totalt drygt 90 000 invånare (se tabell 1). Invånare i tätorter med högst 20 000 invånare får ingå i Leader - området. I aktuellt område har ingen tätort uteslutits genom denna EU-regel. I Växtlust Värmland ingår sex kommuner med hela sin geografiska yta och dess befolkning. Söderifrån räknat består Leader - området av Säffle, Arvika, Eda, Sunne, Torsby och Hagfors kommuner. Tillsammans utgör dessa ett drygt 11 000 kvadratkilometer stort område med i genomsnitt 8 invånare per kvadratkilometer (se tabell 2). Landsbygdens invånare utgör i genomsnitt 59 % av befolkningen i Leader - området (se tabell 1).

Tabell 1:

Folkmängd med landsbygdsfördelning i västra och norra Värmlands kommuner, 20051231

Kommun- kod	Kommun	Invånarantal hela kommunen	Invånare I tätorter	Tätorter > 3000 inv	Gles-/landsbygd tätorter < 3000 inv + landsbygd	Andel gles-/ landsbygd (%)
1784	Arvika	26 265	16 781	14 184	12 081	46
1730	Eda	8 601	4 411		8 601	100
1783	Hagfors	13 337	8 877	5 403	7 934	59
1766	Sunne	13 586	6 360	4 903	8 683	64
1785	Säffle	16 080	10 200	9 156	6 924	43
1737	Torsby	12 960	5 591	4 012	8 948	69
	Summering:	90 829	52 220	37 658	53 171	59
Jmf län 1700	Värmland	273 288	201 857	164 006	109 282	40

Källa: Statistiska centralbyrån, kommunfakta 2007

Tabell 2:

Folkmängd och fördelning i geografi och ålder i Leader - områdets kommuner, 20061231

Kommun	Invånarantal hela kommunen	Andel (%) ungdomar under 25 år	Andel (%) äldre över 65 år	Landareal km2	Invånarantal per km2
Arvika	26 131	27	22	1 659	16
Eda	8 670	25	22	825	11
Hagfors	13 127	24	24	1 833	7
Sunne	13 591	29	21	1 296	10
Säffle	15 973	28	23	1 220	13
Torsby	12 946	25	25	4 188	3
TOTALT:	90 438	26	23	11 021	8,2

Källa: Statistiska centralbyrån, kommunfakta 2007

Växtlust Värmlands kännetecken och särart

Den huvudsakliga sysselsättningen bland invånarna i de sex kommunerna är likartad (se tabell 3). Andelen sysselsatta i jord- och skogssektorn varierar mellan 3-7 % i området med den högre sysselsättningen i de intensiva jord- respektive skogsbygderna. Ord som beskriver området är: Norgenära, vattenrikt och naturskönt, men också glesbygd, avfolkningshot samt

få barn och unga. Området består av ett skogslandskap med delvis betydande jordbruk, men också ren vildmark. Här finns en tradition av småföretagande varvat med påverkan från tider med glas-, pappers- och järnbruk. Kulturinslagen är många och betydelsefulla för såväl besöksnäringen som den genuine Värmlänningen. Här blandas hantverk, litteratur, musik och teater med kommersiella satsningar för en växande turism och handel. Ett flertal stora satsningar i utvecklingssyfte har gjorts under senare år som t ex Sunne Vattenpark, Fortum Ski Tunnel i Torsby och Charlottenbergs Shoppingcenter i Eda.

Tabell 3:

Sysselsättning bland invånare över 16 år i % av nattbefolkning (bosatta i kommunen) år 2005.

Kommun	Tillverkning utvinning	Vård och omsorg	Handel och Kommunikation	Utbildning och Forskning	Jämför - Jord, skog, jakt och fiske
Arvika	28	19	14	12	3
Eda	30	15	18	8	5
Hagfors	29	20	13	10	3
Sunne	19	18	16	10	5
Säffle	25	18	14	10	5
Torsby	17	24	15	11	7

Källa: Statistiska centralbyrån, kommunfakta 2007

Tabell 4 visar de fem vanligaste yrkena bland befolkningen i de sex kommunerna. Även här uppvisar området en gemensam bild. Kommunerna är de största arbetsgivarna, men även Landstinget och Samhall är stora arbetsgivare i området (se tabell 5). Ett antal större företag som sätter olika prägel på sina kommuner finns också, men i huvudsak består området av många små och medelstora företag. Området har således ett mer differentierat näringsliv än andra delar av länet, undantaget Karlstad. Västra Värmland har också en hög andel egenföretagare (ur Samverkansprojekt Västra Värmland 2002).

Tabell 4:

De vanligaste yrkena i de sex kommunerna 2005. Andel i procent av dagbefolkning i alla yrken, totalt kvinnor och män.

Kommun	Andel	Yrken, vanligaste överst
Arvika	1	15 Vård & omsorgspersonal
	2	6 Övriga maskinoperatörer och montörer
	3	5 Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m fl
	4	3 Gjutare, svetsare, plåtslagare m fl
	5	3 Montörer
Eda	1	16 Vård & omsorgspersonal
	2	9 Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m fl
	3	4 Processoperatörer vid stål- och metallverk
	4	4 Processoperatörer, trä- och pappersindustri
	5	3 Maskinoperatörer, kemisk-teknisk industri
Hagfors	1	20 Vård & omsorgspersonal
	2	8 Maskinoperatörer, metall- och mineralbearbetning
	3	5 Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m fl

Februari 2008

Hagfors	4	4	Processoperatörer vid stål- och metallverk
	5	3	Byggnadshantverkare

Sunne	1	15	Vård & omsorgspersonal
	2	5	Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m fl
	3	4	Maskinoperatörer, grafisk industri, pappersvaruindustri
	4	4	Grundskollärare
	5	3	Fordonsförare

Säffle	1	15	Vård & omsorgspersonal
	2	5	Montörer
	3	5	Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m fl
	4	3	Fordonsförare
	5	3	Processoperatörer, trä - och pappersindustri

Torsby	1	20	Vård & omsorgspersonal
	2	5	Försäljare, detaljhandel; demonstratörer m fl
	3	4	Sjuksköterskor
	4	4	Byggnads- och anläggningsarbetare
	5	3	Maskinförare

Källa: Statistiska centralbyrån, kommunfakta 2007

Tabell 5:

De fem största arbetsgivarna i de sex kommunerna i Leader-området, april 2007.

Arvika	1	Arvika kommun
	2	Volvo Construction Equipment AB
	3	Värmlands Läns Landsting
	4	Arvika Gjuteri AB
	5	Thermia Värme AB

Eda	1	Eda kommun
	2	Hydro Aluminium Fundo AB
	3	Norma Precision AB
	4	Åmotfors Bruk AB
	5	Kongsberg Automotive AB

Hagfors	1	Hagfors kommun
	2	Uddeholm Tooling AB
	3	Metso Paper Sundsvall AB
	4	Värmlands Läns Landsting
	5	Samhall AB

Sunne	1	Sunne kommun
	2	Tetra Pak Packaging Material Sunne AB
	3	Rottneros Bruk AB
	4	Nolato Sunne AB
	5	AB Selma Lagerlöf Hotel & Spa

Säffle	1	Säffle kommun
	2	Volvo Bussar Säffle AB
	3	Nordic Paper Seffle AB

Säffle 4	Carema Närvård AB
5	CCI Valve Technology AB

Torsby 1	Torsby kommun
2	Värmlands Läns Landsting
3	Note Torsby AB
4	Moelven Notnäs AB
5	Samhall AB

Källa: www.arenafortillvaxt.se

Lantbruksföretagen inom Växtlust Värmland

Säffle har den största jordbruksproduktionen inom alla kategorier i Växtlust Värmlands område. Sunne och Arvika har relativt stor jordbruksproduktion medan Eda, Hagfors och Torsby mer är småjordbrukens skogsbygder. Alla landsbygder i området har liknande förhållande mellan grödorna, men ändå sin särart. Sunnes relativt stora odlade yta brukas t ex på väldigt många små gårdar. Hagfors, som har den minsta arealen odlad jord, har ändå lika stor potatisodling som Säffle. I tabell 6 syns att västra Värmland har en större nötköttsproduktion och spannmålsodling än de nordliga kommunerna.

Tabell 6:

Lantbruksstatistik för Leader - området enligt SAM 2006.

Kommun	Arvika	Eda	Hagfors	Sunne	Säffle	Torsby
Antal hektar	9088	5135	4575	12151	20560	5160
Antal brukare	485	234	237	679	548	324
Antal ha/brukare	18,7	21,9	19,3	17,9	37,5	15,9
Åkerarealens användning	Arvika	Eda	Hagfors	Sunne	Säffle	Torsby
Slätter och betesvall	5842	3214	2642	7363	7870	2863
Spannmål	1420	898	653	1741	6615	354
Uttagen träda	988	363	392	1645	3473	377
Oljevaxter	80	6	42	69	359	0
Potatis	4	8	104	4	116	5
Antal nötkreatur i CDB	3811	2541	1561	5100	7483	1580

Källa: Statens Jordbruksverk Landsbygdsavdelningen DAWA RAPPORT

Förankringsprocessen

Under vintern 2006/2007 spred Länsstyrelsen i Värmland information om det kommande Landsbygdsprogrammet genom möten på en rad platser i länet. Intresserade landsbygdsbor och representanter anmälde sig till kommunerna för att delta i ett kommande arbete enligt Leader - metoden. Diskussioner mellan kommunledningarna i olika konstellationer ledde så småningom fram till att sju kommuner visade intresse för att samverka inom ett gemensamt Leader - område. Kommunerna tog beslut om sin medverkan och ställde sina geografiska områden till förfogande för ett förankringsarbete och ett gemensamt beslut tillsammans med

övriga sektorer. Sunne kommun utsågs att ansöka om medel ur Landsbygdsprogrammet för att arbeta med förberedelser och ta fram en ansökan om att få bilda ett Leader - område i västra och norra Värmland. Projektet fick arbetsnamnet "Norgenära Tillväxtbygd". En projektledare anställdes och fick i uppdrag att genomföra arbetet i linje med Leader - metodens syfte:

Att utifrån ett underifrånperspektiv och med lokal kännedom inom ett trepartnerskap bestående av representanter från ideella sektorn, näringslivet och offentliga sektorn skriva en utvecklingsstrategi för en positiv utveckling av områdets landsbygd med hjälp av EU-medel under perioden 2007-2013.

I varje kommun hade en kontaktperson utsetts som skulle bistå i förankringsarbetet i respektive bygd. Projektledaren, som fick benämningen "Leadersamordnare", anställdes i maj 2007 och lade i möten med olika lokala representanter fram förslag till hur förankringsarbetet skulle gå till. Förslaget godtogs och arbetet påbörjades. Läget var då detta att i Torsby kommun hade arbetet redan påbörjats självständigt under våren 2007. I Sunne hade flera mötesplatser anordnats under våren 2007 och idélistor hade tagits fram. I de övriga fyra kommunerna hade intresserade på olika sätt tagit del av Landsbygdsprogrammets möjligheter, men inga lokala Leader - möten hade anordnats.

För att ge alla landsbygdsbor inom det planerade området samma information om möjligheten att bilda ett Leader - område och vad det innebär, anordnades därför under juni respektive augusti stormöten i samtliga kommuner utom Torsby. Dessa möten annonserades i pressen, kommunerna skickade skriftlig inbjudan till alla föreningar i registren och kontaktpersonerna hade en rad samtal med näringslivets företrädare på orten. Till dessa möten kom i genomsnitt ca 30 personer från de tre sektorerna med en majoritet från föreningslivet, men också med ett flertal företagare. I samband med varje möte genomfördes ett grupparbete med syfte att påbörja analysen av bygdens nulägesituation i sektorsblandade grupper. En stomme till en lokal SWOT - analys för den egna kommunen växte på så sätt fram vid varje möte. SWOT är en engelsk förkortning av styrkor (**S**trengths), svagheter (**W**eaknesses), möjligheter (**O**pportunities) och hot (**T**hreats). Representanter till en lokal arbetsgrupp, ett lokalt partnerskap, utsågs också under eller efter varje stormöte. Det lokala partnerskapet i alla ingående kommuner har sedan färdigställt en lokal SWOT - analys för sin närliggande landsbygd.

SWOT-analys augusti 2007

Beskrivning

Till grund för den gemensamma SWOT - analysen fanns lokala förankrade SWOTar i Arvika, Eda, Hagfors, Sunne, Säffle och Torsby. Den 18 september 2007 samlades ett tjugotal representanter från de lokala partnerskapen i Berga Hembygdsgård i Västra Ämtervik för att diskutera möjligheten att bilda ett gemensamt Leader - område. Utgångspunkten var de likheter som fanns i de lokala SWOTarna och hur de eventuella skillnader som fanns skulle hanteras. Mötesdeltagarna diskuterade livligt både i smågrupper och gemensamt under ledning av Leadersamordnaren. Man fann många gemensamma beröringspunkter och kännetecken. Efter en fyra timmar lång process hade man enats om en preliminär gemensam SWOT för området, som sedan korrigerades under e-post-korrespondens till den slutliga form som nedan presenteras. När gruppen kunde enas om en gemensam SWOT konstaterade alla att vi hade en bra grund för bildandet av ett gemensamt Leader - område i västra och norra Värmland.

Gällande analys:

GEMENSAM LEADERSWOT FÖR VÄSTRA OCH NORRA VÄRMLAND

Antagen den 1 oktober 2007

STYRKOR

- Nära Norge
- Rikt småföretagande
- Rikt, aktivt föreningsliv med eldsjälar
- Entreprenörsanda = energiska människor
- Skogen, naturen, vattnet och det varierade landskapet
- Ett aktivt jord- och skogsbruk har skapat ett varierat landskap
- Attraktiva boendemiljöer
- Gymnasieskolor, folkhögskolor och andra utbildningar
- Tillgänglighet - kommunikationer via allmänna vägar, järnväg och flyg
- Rikt och varierat kulturliv, kulturarv
- Starka besöksattraktioner

SVAGHETER

- Svagt befolkningsunderlag, sned befolkningsstruktur och negativ befolkningsutveckling
- Brist på mötesplatser för ungdomar
- Brist på eftergymnasiala utbildningar liksom lämpliga elevbostäder lokalt
- Brist på ungdomsbostäder på landsbygden
- Brist på bostäder för äldre (mellanboende) på landsbygden
- Ökande avstånd till servicefunktioner
- Bristande underhåll av det mindre vägnätet
- Otillräckliga telekommunikationer – bredband och mobiltäckning
- Samhällsinformation ges oftast enbart på svenska
- Avsaknad av turistpaket

MÖJLIGHETER

- Utveckla attraktiva boendemiljöer, stimulera och underlätta för inflyttning och ”återvändande”.
- Tillskapa attraktiva och sjönära lägen
- Förändra strandskyddet - beslut ner på kommunal nivå
- Dra nytta av välskötta, fina vyer
- Utveckla skolgårdar, park- och aktivitetsmiljöer utanför stadskärnan
- Satsa mer på ungdomen
- Nyttja internationellt intresse, öka kunskapen om nya marknader
- Involvera de nyinflyttade som ser med andra ögon
- Förbättra flerspråkig information om allemansrätten mm via webb – turistbyrå
- Utveckla kommunens webb med landsbygdsportaler på svenska/engelska
- Utveckla och stötta företagande och entreprenörskap inom alla branscher, se hela området som en enhet
- Utveckla de areella näringarna inkl binärningar t ex vidareförädla råvaror och utveckla verksamheter inom lokalproducerade livsmedel, småskalig turism, hälsa och förnyelsebar energi
- Främja friskvård, rekreation och hälsa
- Utveckla och bredda besöksnäringen inkl jakt och fiske
- Utveckla vattenvägar och vattenturism
- Skylta besöksmål enhetligt och tydligt
- Värna föreningarna som ett nav för landsbygden
- Utveckla samarbete och samverkan mellan företag, föreningar, samhällssektorer över kommun-, läns- och riksgränser
- Öka samverkan mellan skola och andra samhällsfunktioner
- Utveckla infrastrukturen genom IT, Internet, bredband och distansarbete

Februari 2008

MÖJLIGHETER forts.

- Alternativ finansiering av vägnätet
- Öka tillgängligheten till allmännyttiga tjänster

HOT

- Befolkningens attityder – värdegrund, negativ mot förändringar
- Svårt att hitta nya entreprenörer vid generationsskiften på landsbygden
- Svårt att förnygra föreningslivet
- Utflyttning/nedläggning av basindustrier
- Försäljning av bostäder till fritidshus kan förhindra flytt till landet
- Svårt att vidmakthålla gods- och livsmedelsservicen på landsbygden
- Högt drivmedelspris och för låga reseavdrag
- Generella regelverket är byråkratiskt och krångligt
- Icke rådighet över verksamheter och marknadskrafter
- Miljöpåverkan

LAG - kandidater

Innan arbetet med att bilda Leader - området gick vidare nominerade de lokala partnerskapen sina kandidater till den kommande interimsstyrelsen för den blivande föreningen, inom EU kallad LAG (förkortning av engelskans Local Action Group dvs den lokala aktionsgruppen). Tre representanter från varje kommun utsågs, från den offentliga sektorn, från föreningslivet respektive från näringslivet (den s k privata sektorn). Förslaget med nominering av just arton personer kom från Leadersamordnaren och accepterades av de lokala partnerskapen. Listan med de arton kandidaterna fylldes på under tiden som den slutliga versionen av den gemensamma SWOT - analysen växte fram. Bland de nominerade kandidaterna valdes sedan en interimsstyrelse som fyllde de krav som EU ställer på sammansättning och kompetens.

Ideella föreningen Leader Växtlust Värmland

Leader – området i västra och norra Värmland fick sitt namn under ett arbetsmöte med gruppen LAG - kandidater i Sunne hösten 2007. Det kom till som en sammanslagning av flera förslag med syfte att skapa ett namn som symboliserade såväl Tillväxt som Lust i området. **Växtlust Värmland** kommer att styras av **en ideell förening formellt kallad Leader Växtlust Värmland. I dagligt tal kallas föreningen Leader Växtlust.** Leader – områdets **beslutande organ är styrelsen** (även kallad LAG - grupp inom EU). Styrelsen väljs på en årlig föreningsstämma. Den ideella föreningen Leader Växtlust Värmland kommer att tillämpa ett öppet medlemskap.

Vision för Leader Växtlust Värmland:

”Med gemensamma krafter formar vi tillsammans levande bygder med ekonomisk och ekologisk bärkraft. Den energi vi genererar ur idérikedom, den odlade jorden och ett vidgat näringsliv skapar **Lust** och välbefinnande hos boende i alla åldrar. Vår värdegrund och vårt förhållningssätt blir framgångsfaktorer och vi **Växer** tillsammans”.

Organisation

Trepartnerskapet

Tydligheten i trepartnerskapet hos föreningen Leader Växtlust Värmland beskrivs så här:

- Styrelsen har lika många ledamöter från varje sektor (vid starten tio ledamöter totalt, ordförandeposten skiljer).
- Presidiet består av tre personer, en representant från varje sektor.
- I föreningens styrelse ska ingå ledamöter med så renodlade sektorstillhörigheter som möjligt. Leader Växtlust Värmland ser dock positivt på att engagerade människor har en bred bakgrund och betonar att det måste vara möjligt att ha intressen inom flera av sektorerna samtidigt.
- När en ordinarie ledamot har förhinder träder i första hand en ersättare från samma sektor in i dennes ställe. Sektor går i detta skede före både kön och geografi. Det är lämpligt att besluta om ordningsföljden för ersättarna.

Arbetsuppgifter

Föreningen Leader Växtlust Värmlands organisation omfattar både personal och styrelse. Fördelningen av arbetsuppgifterna framgår av arbetsgången för omhändertagandet av ett projekt:

1. Intresserade kontaktar Leader - kontoret för att diskutera en projektidé. När sökanden så önskar ska personalen vid lämplig tidpunkt besöka aktuell kommun för ett sammanträffande.
2. Idén presenteras och sökande får en första indikation på om idén verkar passa inom Leader eller om idén lämpligen ska formas inom något annat EU-program.
3. Om idén är lämplig inom Leader uppmanas sökanden att formulera en första skriftlig beskrivning av sitt projekt samt uppskatta projekttid och kostnader för ett genomförande. Därefter tas en ny kontakt med Leader - kontoret. Sökanden får denna gång respons på om projektidén är tillräckligt väl beskriven, så att han/hon i nästa steg kan fylla i en komplett ansökningshandling för aktuellt projekt.
4. När idén ska formas till ett Leader - projekt ska därefter en fullständig ansökan fyllas i de av Jordbruksverket framtagna ansökningshandlingarna. Personalen bistår vid behov med vägledning.
5. När en ansökan slutligen lämnas in till Leader - kontoret granskas den så att den är komplett innan den kan överlämnas till styrelsen för beslut.
6. Styrelsen ska se till att svenskar med utländsk bakgrund vid behov får extra hjälp och stöttning under ansökningsförfarandet av Leader - kontorets personal och av faddrarna.
7. En komplett ansökan prövas på nästkommande styrelsemöte under förutsättning att ansökan är Leader - kontoret tillhanda senast 14 dagar innan mötet. I normalfallet föredrar verksamhetsledaren ärendet för styrelsen.

Styrelsen ska i första hand tillämpa konsensusbeslut vid bedömning av projektansökningar. Om det inte går att enas kring ett ärende hänskjuts aktuell ansökan till nästa beslutstillfälle och då fattas ett beslut med enkel majoritet, om oenigheten kvarstår. Vid lika röstetal har ordförande utslagsröst. Alla projekt som beviljas ska passa i strategin och följa övriga urvalskriterier för ett godkännande. Därför kan styrelsen i särskilda fall tillämpa enkel majoritet utan hänsyn till alla sektorers samtycke.

8. Efter att ett projekt är beviljat utses en fadder inom styrelsen. En fadders uppgift är att hålla kontakt med beviljade projekt efter en anpassad tidsplan utifrån projektets längd och omsättning. Uppföljningen utgår från en frågemall med allmängiltiga frågor. Styrelseledamöterna får därmed i uppdrag att följa ett antal projekt var och med jämna mellanrum återrapportera läget till styrelsen i samband med ordinarie möten. Detta ger styrelsen en bra inblick i den pågående verksamheten. Om ett större projekt kräver en djupare granskning kallas en utomstående granskare in.
9. Arkivering av beslutade projekt med tillhörande handlingar sköts av Leader – kontoret
10. Enligt Jordbruksverkets direktiv ska rekvisitionshanteringen, då projekten närmar sig avrapportering, i första hand skötas av Länsstyrelsen i aktuellt län. Det finns dock även en möjlighet att delar av projektrekvisitionerna hanteras av Leader - kontoren. Hur det blir med ansvarsfördelningen gällande rekvisitionerna mellan Länsstyrelsen i Värmland och de olika Leader - kontoren i länet samt de kostnader som i så fall landar hos Leader - föreningarna är ännu inte klarlagt.

Ansvarsfördelning

Föreningen Leader Växtlust Värmlands styrelse ansvarar för:

- Planering av verksamheten
- Planering och genomförande av kompetensutvecklingsinsatser för föreningen
- Övergripande informationsinsatser för att nå ut med föreningens verksamhet
- Projektrådgivning
- Ärendehantering av projektansökningar
- Uppföljning av beviljade projekt
- Verksamhetens ekonomihantering

Ur styrelsen väljs ett presidium bestående av ordförande (offentlig sektor), 1:a vice och 2:a vice ordförande. Presidiet har det övergripande ansvaret för styrelsearbetet. Till presidiet knyts också verksamhetsledaren. Huvuduppgifter för presidiet är att bistå verksamhetsledaren och förbereda föreningens styrelsemöten. Styrelsens presidium väljs på årsmötet. Ledamöter i styrelsen deltar förutom i styrelsearbetet och fadderverksamheten också vid informationsinsatser i ledamöternas närområden.

Verksamhetsledarens huvuduppgift är att vara föreningens ansikte utåt genom att informera, inspirera och engagera befolkning och medfinansiärer att ta aktiv del i Leaders möjligheter, för en positiv utveckling av områdets landsbygd. Verksamhetsledaren leder den dagliga verksamheten vid Leader - kontoret och har huvudansvaret för ekonomin, kontakter med förvaltningsmyndighet, Länsstyrelse, andra Leader - områden samt media.

Februari 2008

Övrig personal skall främst ha kompetens inom ekonomi, administration och projektsupport. Huvuduppgifter är att bistå intresserade i ansökningsförfarandet och sköta den löpande kontakten med igångvarande projekt.

Leader – områdets kontor

Kontoret kommer att placeras i Sunne tätort och vara tillgängligt för allmänheten. Utformning och bemanning av områdets Leader - kontor och de kostnader som det kan innebära klarläggs under steg två i ansökningsprocessen. Alla förutsättningar är ännu inte kända. Rekryterings - processen för att finna Leader - kontorets personal har inletts. Annonsering i läns- och lokalpress har skett och arbetsförmedlingen har kontaktats.

Det är lämpligt att föreningens styrelsemöten flyttas runt i området, även om det finns ett Leader - kontor. På det sättet får alla lära sig mer om Leader - området och dess geografi och vid något tillfälle har alla nära till ett styrelsemöte, även ersättarna.

Styrelsens ersättning

Föreningens styrelse arbetar med ett förberedande presidium bestående av tre personer. Därmed finns tre personer att arvodera.

Styrelsens ordförande arvoderas med 15 000 kr per år och vice ordförande med 7 500 kr vardera. Timersättning vid styrelsemöten utgår från den nivå som beslutas tillämpas vid värdering av ideell tid i projekten, f n 175 kr/timme och vid milersättning den skattefria delen, f n 18,50 kr/mil

Då ersättare formellt träder in istället för ordinarie ledamöter utgår samma ersättning till dem, som till de ordinarie ledamöterna för deltagande i styrelsemöten. Ingen ersättning utgår till ersättare som önskar delta vid styrelsemöten av eget intresse.

Interimsstyrelsen

Inför valet av interimsstyrelse sammanställdes uppgifter om alla de 18 LAG – kandidaterna för att kunna ta fram så väl avvägda förslag till styrelse som möjligt. Obligatoriska krav är att de tre sektorerna ska ha plats i styrelsen (offentliga sektorn < 50 %) och att könsfördelningen ska vara jämn (minst 40-60). Därtill finns en rad rekommendationer. Vid beslut om antalet ordinarie ledamöter och fördelningen mellan sektorerna följdes rekommendationer från Statens Jordbruksverk (SJV).

Gruppen LAG - kandidater utgjorde valberedning till valet av interimsstyrelse. Eftersom de alla nominerats från sin egen sektor i sin egen kommun var detta ett demokratiskt tillvägagångssätt i detta första skede. Till den kommande föreningsstämman är det lämpligt att utse en mindre grupp externa ledamöter från de olika sektorerna t ex sex personer, till en kommande valberedning i föreningen Leader Växtlust Värmland.

Antalet styrelseledamöter blev tio med en valmöjlighet mellan 7-10 i stadgarna. De tio fördelas såsom 40 % offentlig sektor, 30 % privat sektor (företag) och 30 % ideell sektor

(föreningsliv). Ordförandeposten tillföll offentlig sektor såsom finansiär och därigenom fick kommunerna fyra representanter i styrelsen, företagen tre och föreningslivet tre. Könsfördelningen blev 50-50, med kvinnor och män i samtliga sektorer. Hänsyn har tagits till någorlunda geografisk fördelning, landsbygdsbor, kompetens för valda teman samt LRF-representation pga inriktningen mot de gröna näringarna

Valberedningen beslöt också att till ersättare utse det antal som krävs för att ordinarie ledamöter och ersättare tillsammans ska utgöra arton personer fördelade över sektorer och geografi. Leader Växtlust Värmlands styrelse äger rätt att fritt adjungera personer till styrelsen efter behov, i första hand ungdomsrepresentanter eller saknade kompetenser.

Angående representation från arbetsmarknadens parter har vi inte funnit någon inom den nominerade gruppen som har ett aktivt fackligt uppdrag just nu, men väl många andra passande egenskaper. En av styrelseledamöterna har dock 20 års erfarenhet av fackligt förtroendeuppdrag i bagaget. En annan ledamot har varit både huvudskyddsombud och fackligt förtroendevald inom Fabriksarbetarförbundet i sitt tidigare yrkesliv. Bland ersättarna finns också en person som suttit tio år i Länsarbetsnämndens styrelse i annat län. Eftersom områdets valda teman inte tar särskild utgångspunkt i arbetsmarknadsinsatser anser vi att den kompetens som interimsstyrelsen har i frågan är tillräcklig.

De åtta kandidater som inte blev ordinarie ledamöter i interimsstyrelsen blev samtliga ersättare (se bilaga 1). Ersättarna har alltid närvaro- och yttranderätt vid styrelsemöten. Vid denna strategis framtagning har alla haft samma inverkan på de beslut som fattats.

Till interimsstyrelse valdes:

Offentlig sektor

Ordförande

Karl-Johan Adolfsson Elofsrud, Sunne 60 år

Yrkeserfarenhet: Skogsbonde i Elofsrud, deltidspolitiker och utbildad lärare.

Uppdrag: Kommunfullmäktiges ordförande i Sunne, f d kommunalråd, styrelseledamot i Region Värmland och Värmlands turistråd.

Ledamot

Jan Bohlin Hagfors 56 år

Yrkeserfarenhet: Sen i januari halvtidspolitiker, född på bondgård i norra Grums, arbetar på kartongfabriken i Skoghall sen 33 år.

Uppdrag: Vice ordförande kommunstyrelsen i Hagfors, f d fackligt förtroendevald i 20 år.

Ledamot

Margareta Asserwall Glava, Arvika 58 år

Yrkeserfarenhet: Har 25 års erfarenhet av turistbranschen både som anställd (reseproducent och gruppreseplanerare) och som egenföretagare.

Uppdrag: Ledamot av kommunstyrelsen och fullmäktige samt vice ordförande i kommunfullmäktiges beredning TTB (trygghet, trivsel, bärkraft) i Arvika, ordförande i Stiftelsen Glaskogen och ordförande i kyrkorådet i Glava.

Februari 2008

Ledamot

Ulrika Simonsson Värmlandsnäs, Säffle 50 år

Yrkeserfarenhet: Utredare och lärare, numera heltidspolitiker, bor på landet sen många år.

Uppdrag: Vice ordförande kommunstyrelsen, ledamot i fullmäktige i Säffle, förtroendevald inom Svenska kyrkan, f d föreningsmänniska, kurser på Medborgarskolan.

Privat sektor (företag)

Ledamot

Herta Hedlund Hälgeby, Sunne 62 år

Yrkeserfarenhet: Investmentbolaget Rådgivningsgruppen AB. Grundare och f d ägare till hotell Selma Lagerlöf och Life Center (numera Spa) i Sunne, f d Intendent på Mårbackastiftelsen.

Uppdrag: Sekreterare i Majorskorna (kvinnliga företagare i Sunne), engagerad i Selma Lagerlöfssällskapet.

Ledamot

Christina Öster Koppom, Eda 48 år

Yrkeserfarenhet: Egenföretagare Koppom Konsult, administration och diplomerad coach, bott på jordbruk utanför Värmland, arbetat med projektadministration i Stockholm.

Uppdrag: Styrelseledamot i Edamer (kvinnliga företagare i Eda), ordförande i Fredsplatsens Vänner, engagerad i Eda turism bl a via Morokulien infocenter, f d ordförande i föreningen Kärngårdar (eko).

Ledamot

Sven Täppers, LRF Utterbyn, Torsby 39 år

Yrkeserfarenhet: Lantbrukare med egen gård (nötkött), maskinentreprenör, värmeentreprenör, utbildad inom lantbruk och företagsledning.

Uppdrag: LRF Torsby, lokalavdelningens ordförande.

Ideell sektor (föreningsliv)

Ledamot

Anita Beckman Sunnemo, Hagfors 69 år

Yrkeserfarenhet: F d konsumentsekreterare i Hagfors, Munkfors, Sunne, Torsby och Karlstad, nu pensionär.

Uppdrag: Vice ordförande i SPF Värmland (folkhälsoansvarig, EU-frågor, projektledare i pensionärsdistriktet), ledamot i SPF Hagfors - Uddeholm, flera uppdrag på riksnivån bl a allmänna reklamationsnämnden.

Ledamot

Claes-Göran Kihlström V Nysäter, Säffle 59 år

Yrkeserfarenhet: Uppdragschef Frösunda LSS AB (tjänstledig), nu vikarierande lärare på transport och anläggning vid Herrgårdsgymnasiet i Säffle.

Uppdrag: Vice ordförande i Gillberga Utvecklingsgrupp.

Ledamot

Ingar Bylund, norrman S Emterud, Eda 50 år

Yrkeserfarenhet: Turismföretagare tillsammans med frun i Sverige och Norge.

Uppdrag: Ordförande i Eda Glasbruks Byalag.

Landsbygdsprogrammets huvudmål

Styrelsen för Leader Växtlust Värmland avser bevilja projekt som bidrar till att uppfylla något av de tre huvudmålen inom Landsbygdsprogrammet. Tonvikten läggs på det tredje målet. I det nationella programmet finns ett antal åtgärder som man kan söka företagsstöd och projekt inom för att bidra till att uppfylla huvudmålen. I Leader – området ska de projektinsatser som görs i stället ligga inom de temaområden föreningen valt eller skapa synergieffekter mellan dessa temaområden.

Huvudmålen (axlarna) är:

1. Förbättra jord- och skogsbrukets konkurrenskraft.

Åtgärder inom detta huvudmål syftar till att stärka konkurrens- och utvecklingskraften hos företagen inom jord- och skogsbruk, rennäring, livsmedelsproduktion och förädling, på grundval av ett hållbart resursutnyttjande.

2. Förbättra miljön och landsbygden.

Exempel på åtgärder inom detta huvudmål är att bevara och utveckla ett attraktivt landskap och en levande landsbygd samt att stimulera omställningen till en resurseffektiv och hållbar produktion med minskad miljöpåverkan som följd. En helhetssyn ska utvecklas på landsbygden som resurs för rekreation, utveckling, tillväxt och boende samt som bärare av ett natur- och kulturarv.

3. Förbättra livskvaliteten, bredda företagandet och främja utvecklingen av landsbygdsekonomin.

Åtgärder inom detta huvudmål förutsätter ett diversifierat näringsliv, ökat fokus på landsbygdens resurser i form av attraktiva miljöer för boende och för rekreation samt ökat fokus på lokalt samarbete kring t ex service och infrastruktur. Målet är att få en ökad mångfald av landsbygdens näringsliv, i syfte att främja sysselsättning, höja livskvaliteten för dem som bor på landsbygden samt ett hållbart nyttjande av landsbygdens resurser. Leader kan verka inom de flesta av dessa åtgärder.

Leader Växtlust Värmlands temaområden

Urvalsprocess

Utifrån den antagna SWOT - analysen för området har gruppen LAG - kandidater i samarbete med Leadersamordnaren arbetat fram olika förslag till teman för Leader Växtlust Värmlands strategi. Processen startade med Leadersamordnarens deltagande i Leader+ -nätverkets avslutningskonferens i Örebro, där goda erfarenheter från tidigare Leader - föreningars arbeten lades fram. Leader Växtlust Värmland har särskilt hämtat inspiration och erfarenheter från Leader+ Kärnan i Västra Götaland. Direkt efter Leader - konferensen höll Leadersamordnaren ett telefonmöte med LAG - kandidaterna och därefter startade e-postväxling och åsiktsutbyte mellan LAG - företrädarna från de olika sektorerna över hela

Februari 2008

området. Vid ett gemensamt möte på Broby Gästgivargård i Sunne den 31 oktober 2007 antog LAG – kandidaterna slutligen följande fem teman för Leader - området.

Valda temaområden

TEMAOMRÅDEN FÖR LEADER – OMRÅDET VÄXTLUST VÄRMLAND

Antagna den 31 oktober 2007

LANDSBYGDENS FÖRETAG OCH AKTÖRER

Jord- och skogbruk
Hästverksamhet
Turism och upplevelser
Förnyelsebar energiproduktion
Småskalig livsmedelproduktion
Råvaruförädling och försäljning
Nya näringar t ex grön omsorg
Affärssamverkan lantbruk/företag på landsbygden
Entreprenörsanda

NATUR OCH KULTUR

Initiativ med ekologisk, kulturell och ekonomisk bärkraft
Miljömedvetenhet
Miljöanpassning av verksamheter i känsliga miljöer
Öppna landskap
Information/utbildning t ex upptäckarglädje – kunskap - respekt
Kulturutveckling
Säterverksamhet
Vandringsleder
Folkhälsa och rekreation
Vattenvägar

LANDSBYGDSSERVICE

Infrastruktur
Skolor och bostäder – mervärden och nytänkande
Samhällsinformation på flera språk
Tillgänglighet
Livsmedels- och drivmedelsförsörjning
Aktivitetssmiljöer

UNG PÅ LANDSBYGDEN

Lokalt föreningsliv – stärka och förnya
Mötesplatser och idrottsanläggningar
Egna ungdomsinitiativ t ex ungdomsprojekt

BROBYGGANDE

Samverkan mellan företag, föreningar och kommun (Leader - metoden)
Samverkan mellan stad och land för hållbarhet och utveckling
Samverkan med andra LAG nationellt och internationellt
Norgenära tillväxtbygd
Inflyttning och integrering av nya landsbygdsbor/nya kulturer
Attitydpåverkan
Trygghet t ex grannsamverkan

Jämförelse mellan Leader - områdets SWOT - analys och valda teman

På nästa sida visar tabell 7 en jämförelse mellan Växtlust Värmlands SWOT – analys och teman. Vid en jämförelse omfattas i stort sett allt Leader Växtlust Värmland enats om i områdets gemensamma analys av valda teman. Dessa teman bereder befolkningen möjlighet att brett arbeta med att förstärka och förbättra områdets förutsättningar för företagande, boende och livskvalitet under programperioden 2007-2013. Enskilda projekt ges också goda möjligheter att skapa mervärden genom att utnyttja synergieffekter mellan olika temaområden.

Fem punkter i SWOTen, en under Möjligheter och fyra under Hot, kan inte direkt knytas till de teman föreningen valt. Faktorerna är dock samtliga av den karaktären att det kan vara svårt att arbeta med dessa frågor inom Leader - området. Därför lämnas detta faktum utan åtgärd. Följande punkter har ingen naturlig plats i valda teman:

- Förändra strandskyddet - beslut ner på kommunal nivå
- Utflyttning/nedläggning av basindustrier
- Högt drivmedelspris och för låga reseavdrag
- Generella regelverket är byråkratiskt och krångligt
- Icke rådighet över verksamheter och marknadskrafter

Tabell 7

Jämförelse av samstämmighet mellan analys och teman inom Växtlust Värmland
 Analysens rubriker är starkt förkortade eller omformulerade.

Tema	Styrkor	Svagheter	Möjligheter	Hot
Landsbygdens företag & aktörer	Småföretagande Föreningsliv m eldsjälar Entreprenörsanda Skog natur vatten landskap Aktivt jord- & skogsbruk Besöksattraktioner	Turistpaket	Utv företag i alla branscher Utv areella näringar specifikt Utv besöksnäring specifikt Vattenturism Skyltning	Generationsskiften
Natur & kultur	Skog natur vatten landskap Attraktiva boendemiljöer Varierat kulturliv, kulturarv		Utv attraktiva boendemiljöer Dra nytta av välskötta vyer Utv landsbygdsmiljöer Förbättra flerspråkig information Utv kommunwebb, engelska Främja rekreation & hälsa Utv vattenvägar	Miljöpåverkan
Landsbygds-service	Vissa skolor/utbildn. Tillgängl. kommunikationer	Brist eftergymn.utb & elevbost. Brist ungdomsbost på landsb. Brist äldreboistäder landsb. Ökande avstånd till service Brist underhåll mindre vägnät Otitlr telekommunikationer Samhällsinformation svenska	Skapa sjönära lägen Samverkan skola - samhälle Utveckla infrastrukturen Alt. finansiering av vägnätet Tillgängl. allmännytt. tjänster	Gods- & livsmedelsservice
Ung på landsbygden		Brist på mötesplatser	Satsa mer på ungdomen Föreningarna ett nav	Generationsskiften Åldrande föreningar
Brobyggande	Nära Norge	Svagt befolkningsunderlag	Stimulera inflyttning Nyttja internationellt intresse Involvera de nyinflyttade Samverkan mellan aktörer	Attityder Bostäder-fritidshus

Ungdomar inom Leader – området

Gruppen LAG - kandidater konstaterade tidigt i processen att områdets sneda befolkningsstruktur sätter sina spår även vid bildandet av ett Leader – område. Detta är särskilt slående när det gäller områdets unga och deras delaktighet. Vid analysen har Leader Växtlust Värmland inte lyckats hitta någon genomgående styrka med att vara ungdom i Leader - området. Området erbjuder en del utbildningar men saknar bostäder för unga, särskilt på landsbygden. Det anordnas en del aktiviteter för ungdomar i tätorterna, men kommunikationer för att landsbygdsungdomarna ska kunna delta saknas. Engagerade och kreativa ungdomar har ofta mål med yrkeslivet, som kräver utbildning på annan ort. Många försvinner därför från området redan i de sena tonåren. De ungdomar som stannar kvar kan ha

svårt att finna vägen ut på arbetsmarknaden. Området har också ökande problem med alkohol och droger bland unga. Glädjande nog skapas också motkrafter till denna utveckling, även bland de unga själva, vilket inger hopp för framtiden.

I de lokala partnerskapen har Leader Växtlust Värmland till viss del lyckats engagera yngre människor i början av processen. Av flera anledningar har de inte haft tid att fullfölja sina engagemang för Leader - arbetet (utbildning, tidsbrist och aktivt engagemang i ungdomsarbete). Leader - området Växtlust Värmland behöver hitta sätt att gjuta mod i fler unga, få dem engagerade för en levande landsbygd och skapa lust att återvända till Värmland med sina familjer efter år av kunskapsinhämtande och vidgade vyer utanför länet. Kan Leader - metodens möjligheter ge ny energi till unga på landsbygden? Föreningen anser att arbete för och med ungdomar är mycket viktigt. Under perioden 2007-2013 har Leader Växtlust Värmland därför valt ett särskilt tema **Ung på Landsbygden** för detta ändamål. Föreningen planerar att starta paraplyprojekt för möjligheten att söka mindre ungdomsprojekt och till denna satsning projektanställa en ungdomshandläggare. Rollen blir att vara den naturliga länken mellan ungdomarna och föreningen och handläggaren kommer att adjungeras till styrelsen. Under Leader Växtlust Värmlands kick off 2008 och därefter med jämna mellanrum under programperioden kommer särskilda insatser göras för att intressera ungdomar för landsbygdsutveckling.

Huvudmålen och valda temaområden

I bilaga 2 redovisas en jämförelse mellan Landsbygdsprogrammets tre huvudmål (axlar) och de temaområden Leader Växtlust Värmland valt att grunda utvecklingsstrategin på. Av jämförelsen framgår att flera temaområden ger projektsökanden möjligheter att arbeta mot fler än ett av målen. Föreningen vill gärna uppmuntra till samverkan och bredd i projekten. På så vis uppnås synergieffekter både mellan olika temaområden, mellan olika sektorer och över flera geografiska delar av Leader - området. Den del av ungdomssatsningen som gäller erbjudandet om ungdomsprojekt kommer i första hand att riktas mot det tredje huvudmålet.

Samarbete med andra LAG nationellt och internationellt

Föreningen vill erbjuda möjligheten att inom Växtlust Värmland skapa fruktbara samarbeten med andra LAG inom länet likaväl som med LAG i övriga Sverige och andra länder i Europa. Verksamheten inom den fjärde Leader – åtgärden syftar till att skapa konkreta samarbetsprojekt som bryter fler administrativa gränser dvs går utanför Leader – området i de fall det gagnar ett aktuellt projekt. Både föreningens styrelse och andra projektägare kan komma i fråga. Projektsamverkan med ett annat LAG ska, om det ger ett tänkt projekt mervärde och nya dimensioner, ske mot samma huvudmål (axlar) som de projekt som ligger helt inom Leader - området.

Vi ser här t ex möjligheter för projekt att skapa mervärden genom att samarbeta med närliggande Leader - områden i Värmland och Dalsland eller att genom samarbete överföra lyckade satsningar från tidigare Leader+ - LAG till Leader Växtlust Värmland. Här stöds regelrätta projekt i sin helhet eller i etapper, men inte kortare fristående insatser såsom studieresor utan bakomliggande målsättning.

Programmets horisontella prioriteringar

Hänsyn till Lansbygdsprogrammets horisontella prioriteringar (jämställdhet, kvinnor, ungdomar, integration, kompetenshöjning, miljö och hållbar utveckling) har tagits i samband med föreningens val av temaområden för Växtlust Värmland.

- Tema **Natur och Kultur** innebär att prioriteringen miljö och hållbar utveckling ges särskild uppmärksamhet.
- Tema **Ung på landsbygden** uppmärksammar den mycket viktiga prioriteringen ungdomar.
- Leader har begränsade möjligheter att stödja projekt som innehåller kompetensutveckling. Föreningen avser dock stödja **lämpliga projekt som stärker områdets kompetens** inom för landsbygden viktiga frågor oavsett temaområde.
- Inom Växtlust Värmlands område behandlar vi **särskild hänsyn till kvinnors möjligheter att verka, bo och trivas på landsbygden som en del av jämställdhetsaspekten**. Jämställdhet innebär för Leader Växtlust Värmland att alla inblandade kategorier har ett jämbördigt förhållande sig mellan och ges lika möjligheter i sammanhanget. Projekt som missgynnar jämställdheten utan synnerliga skäl kommer inte att beviljas.

Inom föreningen Leader Växtlust Värmlands område finns ett begränsat antal svenskar med utländsk bakgrund, speciellt på landsbygden. De flesta svenskar med utländsk bakgrund är nordeuropéer som har flyttat hit för naturens eller företagandets skull. Vi kommer självklart att ge information på engelska till dem som behöver detta för att kunna ta del av Leader - områdets möjligheter. Styrelsen kommer även att ta hjälp av de norrmän, holländare, danskar och andra svenskar med utländsk bakgrund, som redan är engagerade i områdets olika arbetsgrupper ute i kommunerna, så att de sedan i sin tur sprider information till sina landsmän. Inom tema **Brobyggande** avser föreningen att verka för integrering på olika sätt.

Urvalskriterier för projektansökningar

De projektansökningar som inkommer till Leader Växtlust Värmland kommer att granskas utifrån följande kriterier i den prioritetsordning de är angivna. Projekten ska:

1. Beskriva att sökanden avser arbeta i linje med strategin och bidra till att fylla något (eller flera) av huvudmålen.
2. Ha ett tydligt underifrånperspektiv (dvs initiativet ska utgå från den det berör)
3. Visa att idén är lokalt förankrad i gruppen, branschen, bygden, sektorn eller annat forum som projektet berör.
4. Redovisa en plan för vad som ska åstadkommas och hur resultatet ska tas till vara och leva vidare efter projektslut.
5. Beskriva omfattningen av nätverksbyggande inom projektet
6. Beskriva på vilket sätt projektet innehåller nytänkande

Dessutom kommer tre frågor att ställas:

A. Hur tar projektet särskild hänsyn till något eller några av Landsbygdsprogrammets horisontella prioriteringar (jämställdhet/kvinnor, ungdomar, integration, kompetenshöjning, miljö och hållbar utveckling)?

B. Verkar projektet brett över flera teman inom strategin?

C. Är projektets utformning och resultat överförbart till andra inom området eller till andra LAG?

Mål och indikatorer för resultatmätning

Föreningen Leader Växtlust Värmland avser att mäta ett antal indikatorer i arbetet mot visionen. Detta ger underlag för att beskriva hur väl vi lyckas uppnå de resultat vi strävar emot genom de projekt som beviljats medel inom Leader.

Jordbruksverket har kommit med riktlinjer angående indikatorer för Leader. I första hand är dessa fakta kring Leader - området och projekten ifråga för identifiering och korrekt inmatning i Jordbruksverkets datasystem. Exempel på sådant som ska redovisas är projektdeltagares identitet, antal stödmottagare på projektnivå efter kategori m m, antal deltagare i utbildningar, antal föreningar (LAG) i samarbetsåtgärden samt insatser inom driftsåtgärden.

Vi bör också mäta vissa områdesfaktorer med koppling till strategin. Ett allmänt dagsläge går att ta fram för de sex kommunerna via www.arenafortillvaxt.se beroende på vad styrelsen anser viktigt att ha ursprungsfakta om. Leader Växtlust Värmlands egna indikatorer ska vara kopplade logiskt till strategin och kan även vara valda utifrån de olika temaområden strategin innehåller. Indikatorerna kommer att fastställas efter Jordbruksverkets seminarier under våren 2008. Vid starten avser styrelsen lansera de indikatorer som återges i bilaga 3.

Leader Växtlust Värmland avser mäta fem specificerade indikatorer varav den sista indikatorn innehåller en öppen del, där projektägaren själv förväntas redogöra för egna målsättningar före projektstart. Varje projekt ska sedan bidra till måluppfyllnad genom att mäta projektresultatet genom någon eller några indikatorer. Vid projektslut ska det verkliga resultatet avseende indikatorerna läsas av och införas i projektets slutrapport. Styrelsen kan vid behov komma att fatta beslut om tematiska indikatorer. Likaså kan styrelsen komma att starta egna projekt inom angelägna teman för att initiera arbetet mot uppsatta resultatmål.

Indikatorerna läses av efter varje projektslut och summeras vid varje årsskifte. Föreningen avser göra en mindre utvärdering av vårt arbete vid halvtid och sedan i samband med programslut. I övrigt ansluter vi till de utvärderingar Landsbygdsprogrammet genomför på länsnivå och nationell nivå. Vi är medvetna om att övervakningskommittén kan komma att ställa nya krav på uppföljning av indikatorer.

Samstämmighet med områdets gällande styrdokument

Under Samverkansprojekt Västra Värmland (2002) drog de sex västra Värmlandskommunerna upp riktlinjer för den önskvärda utvecklingen i området och hur denna skulle stödjas. Detta arbete fortgick inom ramen för det Regionala Tillväxtprogrammet för Värmland (RTP). Samverkansprojektet innehöll bara till en del planer för landsbygdsutvecklingen inom området, men Leader Växtlust Värmlands utvecklingsstrategi följer intentionerna i Västra Värmland - samarbetet.

Ett arbete för att ta fram nästa styrdokument för länet, det Regionala Utvecklingsprogrammet (RUP) påbörjades under 2007. I förarbetet till detta program lyftes bl a den åldrande befolkningen och de utmaningar detta inom några år innebär för hela länet. Samtidigt lyftes besöksnäringen fram som en bransch med stor utvecklingspotential och insatser för ökat välbefinnande och hälsa som en ny trend.

Avgränsning mot andra EU - program

Vid framtagandet av denna utvecklingsstrategi har avstämningar gjorts mot Landsbygdsprogrammet och Genomförandestrategin för Värmlands län. LAG tolkar att utvecklingsstrategin följer riktlinjerna i såväl det nationella Landsbygdsprogrammet som den regionala Genomförandestrategin. I de fall gränsdragningar utifrån valda teman blir aktuella kommer Leader Växtlust Värmland, genom Leader – kontorets personal, att ta kontakt med Länsstyrelsens Leader – ansvariga, för att föra en dialog om var ansökan i enskilda ärenden hör hemma. Samma förfaringssätt kommer att tillämpas då eventuell gränsdragnings - problematik uppstår i förhållande till Mål 2 – programmet Norra MellanSverige. I de fall nya EU - program uppstår under programperioden (2007-2013) kommer gränsdragningen även att diskuteras med ansvariga för kommande program.

Marknadsföring

Under startfasen kommer en rad aktiviteter som sätter fokus på föreningens bildande, det nya Leader - området, valda teman för projekt och alla invånares möjlighet till delaktighet att genomföras. Exempel på aktiviteter under våren 2008 listas nedan:

- Bland ungdomarna i området utlyses en tävling för att utforma Leader Växtlust Värmlands logga.
- Inbjudan till medlemskap i föreningen annonseras i pressen inför föreningsbildandet. Kända intressegrupper nås av e-post.
- Lokala föreningar och landsbygdsaktörer inom Leader - området nås av utskick via kommunernas föreningsregister för att uppmärksamma starten.
- Stormöten i de sex kommuner genomförs för att informera om Leader - verksamheten och erbjuda möjligheten att lämna in lokala projektansökningar. Inbjudan till dessa möten sker genom annonser i lokala tidningar, information på kommunernas webbsidor m m.
- En egen webbsida startas i föreningens namn. Där kommer information om Leader - området, kontaktuppgifter och ansökningshandlingar att finnas tillgängliga. Sidan kommer att uppdateras fortlöpande.
- En kick-off för media, finansörer och intresserade kommer att hållas våren 2008 med invigning av lokalen och underhållning med ungdomsfokus.

Kommande informationsinsatser och typ av marknadsföring planeras under startfasen.

Budget för Leader Växtlust Värmland

Leader Växtlust Värmland har utifrån förda diskussioner och med hänsyn till Länsstyrelsens riktlinjer lagt ett förslag till finansiering (se bilaga 4), fördelning mellan målen och en

Februari 2008

uppskattning av hur medlen kan fördelas mellan de fem teman föreningen valt för Leader - perioden 2007-2013 (se bilaga 5). En slutlig budget för hela programperioden 2007-2013 läggs under steg två i ansökningsprocessen.

Med landsbygden i fokus

Leader Växtlust Värmland vill med denna utvecklingsstrategi för 2007-2013 locka fram viljan hos befolkningen att utveckla goda idéer och växa som människor och företagare. Individen ska känna lust att förändra och mod att förbättra sin situation som landsbygdsbo. Genom ett gott samarbete mellan de tre sektorerna (offentlig, privat och ideell) i västra och norra Värmland kan alla som vill vara med på resan hjälpa till att skapa en framtid på landsbygden.

Interimsstyrelsen, version II

Sunne den 25 februari 2008

Karl-Johan Adolfsson, Sunne
Ordförande

Margareta Asserwall, Arvika
Ledamot offentlig sektor

Jan Bohlin, Hagfors
Ledamot offentlig sektor

Ulrika Simonsson, Säffle
Ledamot offentlig sektor

Sven Täppers, Torsby
Ledamot privat sektor

Christina Öster, Eda
Ledamot privat sektor

Herta Hedlund, Sunne via ersättare
Ledamot privat sektor

Anita Beckman, Hagfors
Ledamot ideell sektor

Claes-Göran Kihlström, Säffle
Ledamot ideell sektor

Ingar Bylund, Eda
Ledamot ideell sektor

Ewa Ryhr Andersson, Leadersamordnare för Växtlust Värmland

Ersättarförteckning

Interimsstyrelsen reviderad mars 2008

<u>Sektor</u>	<u>Namn</u>	<u>Ort, kommun</u>	<u>Ålder</u>
Offentlig	Anna-Lena Carlsson	Sysslebäck, Torsby	40 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Kom från privat sektor 2002, samordnare ARKO, ett norsk-svenskt kommunnätverk		
<u>Uppdrag:</u>	Ledamot av kommunstyrelsen, vice ordf. I Barn- och Utb.nämnden, Torsby Flygplats AB		
Offentlig	Leif Johansson	Charlottenberg, Eda	65 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Pensionär, f d rektor på grundskola		
<u>Uppdrag:</u>	Ledamot av kommunstyrelsen		
Privat (företag)	Björn Särnmark	Gunnarskog, Arvika	58 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Skogstekniker, skogvaktare inom Stora Enso, företagare driver Fredros Gård sen 13 år		
<u>Uppdrag:</u>	Yrkesrådet för Sportfiskeakademin i Forshaga, Styrelsen för Värmlands Fiskevattenäg.		
Privat (företag)	Bengt Rosén	Sunnemo, Hagfors	52 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Byggnadstekniker med företagsekonomi, har arbetat inom bygg och hotell & restaurang		
<u>Uppdrag:</u>	Ordförande i Företagarna (FR) i Hagfors, har mat och turismintresse		
Privat (företag)	Catarina Nilsson	Remmene, Säffle	45 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Agronom. Lantbruksföretagare med KRAV-produktion av mjölk, kött, spannmål och skog uthyrning av hus.		
<u>Uppdrag:</u>	Ordförande för LRFs kommungrupp i Säffle, ledamot i kommunfullmäktige		
Ideell	Lennart Robberts	Bjälverud, Sunne	63 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Har småbruk med utvecklingsidé, ingenjör, f d företagare i många år, f d anställd VD i verkstadsföretag		
<u>Uppdrag:</u>	Bjälveruds Byalag, Länsarbetsnämndens styrelse i Gävleborg i tio år		
Ideell	Karl-Arvid Wall	Stöllet, Torsby	70 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Svarvare med jord- och skogsbruk, arbetat med fackförening och politik		
<u>Uppdrag:</u>	Ordförande i Norra ny utveckling ek för, arbetat med LIP-projekt.		
Ideell	Hans Karlsson	Klässbol, Arvika	59 år
<u>Yrkeserfarenhet</u>	Arbetat inom mekanisk verkstad, lanthandel, försäljning, fem år med Aktiva Arvika centrumförening, nu byalagsansvarig på Arvika kommun		
<u>Uppdrag:</u>	Aktiv inom hembygdsföreningen, Manskören Iris Arvika, föreningen Stavnäs framtid mfl		

Huvudmål	Temaområde				
	<i>Företag och aktörer</i>	<i>Natur & Kultur</i>	<i>Service</i>	<i>Ung</i>	<i>Brobyggande</i>
1. Förbättra jord - och skogsbrukets konkurrenskraft	Jord- och skogsbruk Livsmedelproduktion Råvaruförädling Affärssamverkan	Säterverksamhet			Samverkan företag/förening/kommun Samverkan stad/land Samverkan andra LAG Attitydpåverkan
2. Förbättra miljön och landsbygden	Jord- och skogsbruk Turism & upplevelser Nya näringar	Ekologi/ kultur/ekonomi Miljömedvetenhet Miljöanpassning Öppna landskap Information/utbildning Kulturutveckling Säterverksamhet Vandringsleder Folkhälsa & rekreation Vattenvägar	Skolor & bostäder Tillgänglighet Aktivitetsmiljöer		Samverkan företag/förening/kommun Samverkan stad/land Samverkan andra LAG Norgenära tillväxtbygd Inflyttning/integrering Attitydpåverkan
3. Förbättra livs - kvaliteten, bredda företagandet och främja utvecklingen av lands - bygdsekonomin	Jord- och skogsbruk Hästverksamhet Turism & upplevelser Energiproduktion Livsmedelproduktion Råvaruförädling Nya näringar Affärssamverkan Entreprenörsanda	Ekologi/ kultur/ekonomi Miljömedvetenhet Öppna landskap Information/utbildning Kulturutveckling Säterverksamhet Vandringsleder Folkhälsa & rekreation Vattenvägar	Infrastruktur Skolor & bostäder Flerspråkig information Tillgänglighet Försäljningsställen Aktivitetsmiljöer	Föreningsliv Mötesplatser Ungdomsinitiativ	Samverkan företag/förening/kommun Samverkan stad/land Samverkan andra LAG Norgenära tillväxtbygd Inflyttning/integrering Attitydpåverkan Trygghet

Indikator = tecken som talar för att ett resultat uppnåtts

Indikator	Definition	Mål 2007-2023
Antal projekt	Beviljade och slutförda projekt	Minst 60 stycken oavsett storlek
Antal deltagare i projekt	Identifierade deltagare i beviljade och slutförda projekt	Minst 300 stycken totalt varav minst 40 % av det lägst representerade könet minst 30 stycken unga under 25 år minst 30 stycken svenskar med utländsk bakgrund
Antal nybildade nätverk / samarbeten skapade i eller inför Leader - projekt	Redovisade nya nätverk eller samarbetsgrupper av minst tre parter, som bildats under inflytande av Leader och som tidigare inte samarbetat formellt	Minst 12 stycken
Antal nya arbetstillfällen	I beviljade och slutförda projekt av identifierade deltagare skapade eller frambringade arbetstillfällen. Dessutom av företag som anlitas av projekt ny - anställd personal som består vid projekt - slut.	Minst 20 stycken totalt varav minst 10 för kvinnor minst 10 för män
Mått på angivna och bestående effekter	Andel av beviljade och slutförda projekt som redovisar bestående effekter i linje med de syften och mål som angavs vid projektstart eller efter godkänd revidering. Vilka effekterna är anges i projektrapport.	Minst 75 % av beviljade och slutförda projekt ska uppvisa bestående effekter av något slag vid projektperiodens slut

Budgetunderlag

finansiering via kommuner (30 % av Leader-potten)

Bilaga 4

Finansiering av Leaderområde västra och norra Värmland med offentliga medel år 2007-2013.

2007 års medel förbrukas inte till någon del under 2007. Dessa medel fördelas över fyra kommande projektår istället.

Kommun	Kommunal årlig medfinansiering Fastlagda belopp för 2007 resp 2008	Total offentlig medfinansiering per år (EU, stat och kommun)	2008+25 % (2008-2011)	2012-2013 indikativt
Arvika	473 000 kr	1 575 000 kr	1 968 750 kr	1 575 000 kr
Eda	336 000 kr	1 122 000 kr	1 402 500 kr	1 122 000 kr
Hagfors	310 000 kr	1 035 000 kr	1 293 750 kr	1 035 000 kr
Sunne	340 000 kr	1 132 000 kr	1 415 000 kr	1 132 000 kr
Säffle	271 000 kr	903 000 kr	1 128 750 kr	903 000 kr
Torsby	350 000 kr	1 167 000 kr	1 458 750 kr	1 167 000 kr
Summa:	2 080 000 kr	6 934 000 kr	8 667 500 kr	6 934 000 kr

Dessa medel ska fördelas till de tre axlarna (huvudmålen i programmet), samverkan mellan LAG-grupper nationellt och internationellt samt till LAGs årliga administrativa kostnader (max 18% av årsbudget).

I varje projekt ska ideella insatser motsvarande 30 % av den totala projektkostnaden åstadkommas.

Privat medfinansiering är möjlig att tillföra.

2008-02-25

Budget för 2007-2013

Bilaga 5

2008 är startår. 2007 års medel fördelas med 25 % per år under 2008-2011.

Intäkter	2008-2011 (EU, stat, kommun)	2012-2013 (EU, stat, kommun)
Arvika	1 968 750 kr	1 575 000 kr
Eda	1 402 500 kr	1 122 000 kr
Hagfors	1 293 750 kr	1 035 000 kr
Sunne	1 415 000 kr	1 132 000 kr
Säffle	1 128 750 kr	903 000 kr
Torsby	1 458 750 kr	1 167 000 kr
Summa:	8 667 500 kr	6 934 000 kr

Fördelning inom mål	2008-2011	2012-2013
Mål 1 Konkurrens	304 000	243 000
Mål 2 Miljön	912 500	730 000
Mål 3 Diversifiering	5 266 000	4 213 000
Mål 4 Samverkan LAG	625 000	500 000
Mål 5 Driftsanslaget	1 560 000	1 248 000
Summa:	8 667 500	6 934 000

Fördelning inom teman	%
Landsbygdens företag...	40
Natur och kultur	15
Landsbygdsservice	15
Ung på landsbygden	10
Brobyggande	20
Summa:	100

Belopp mål 1-3 2008-2011 **ca 6,5-6,6 miljoner kr**

OBS! Temaöverskridande projekt placeras ändå mot ett tema

2008-02-25